

Associació d'Estudiants Progressistes

AEP

Procés de Convergència Europea a l'ensenyament Superior

article del Queixal 36

Publicat el dilluns 2 d'abril de 2007

- Què és el procés de convergència europea de l'ensenyament superior?

Ja fa un cert temps que a les universitats es sent parlar del procés que farà convergir el sistema d'ensenyament superior de tots els estats membres de la Unió Europea. Des de la Charta Magna l'any 19xx i, més concretament, amb la Declaració de Bologna al 19xx s'han posat les bases per a dur a terme aquesta unificació de sistemes. El fet que dins la UE ens trobem amb diferents models pel que fa a l'ensenyament superior, suposa que la convergència no sigui immediata, i per tant, s'ha obert un debat que ha de definir el model que després serà aplicat de forma comuna a tots els estats membres. El pilar d'aquest nou model que s'està conformant, es basa en un gran canvi de concepte respecte de l'actual. Amb el nou sistema, tal i com és plantejat, l'alumne ja no aniria a la universitat a ser ensenyat, sinó que hi aniria a aprendre i, sobretot, a aprendre a aprendre. L'actual societat de la informació requereix professionals formats però, que també siguin capaços d'adaptar-se als nous coneixements i a les noves tècniques ràpidament i amb facilitat. Per tant, la formació contínua passa a jugar un paper destacat dins el món laboral i el titulat universitari ha d'estar preparat per això. Per aconseguir aquest objectiu, la unificació de sistemes en un nou model, es plantegen una sèrie de canvis detallats a continuació.

- Què canviarà amb el nou sistema?

El procés de convergència europea introdueix canvis profunds en el concepte d'ensenyament superior. Per aconseguir que l'alumne, a més d'obtenir una formació en un àmbit determinat del coneixement, aprengui a aprendre, es planteja una remodelació radical de tots els plans d'estudi actuals.

En primer lloc, trobem un canvi en el timing de les carreres universitàries. Actualment, a l'estat Espanyol, trobem titulacions de diferents durades: les diplomatures i enginyeries tècniques amb una duració de tres cursos, llicenciatures de quatre cursos i llicenciatures i enginyeries superiors que duren cinc cursos. El nou sistema pretén unificar l'estructura temporal de tots els ensenyaments universitaris trobant-nos, així, amb una estructura formada per un primer grau amb duració de tres cursos i un post-grau que duraria dos cursos. En el primer grau l'estudiant, i sense deixar de banda els continguts, centraria la seva formació en les tècniques i mètodes d'estudi preparant-lo per a ser capaç de seguir una formació continuada al llarg de la seva vida laboral. En canvi, el post-grau, seria bàsicament una ampliació de continguts i una especialització en el camp del coneixement escollit.

En segon lloc, un dels altres canvis crucials d'aquesta remodelació del sistema d'ensenyament superior, és el del concepte de crèdit. Actualment, el crèdit és simplement una unitat de mesura de les hores lectives que rep un estudiant i té un valor de deu hores lectives per crèdit concedit. Aquest tipus de crèdit, serà substituït pel crèdit ECTS que, a part de les hores lectives, pretén comptabilitzar també, les hores que l'estudiant dedica a l'estudi fora de les aules, a la realització de pràctiques o treballs. Per tant, el valor en hores d'un crèdit passarà a ser major que l'actual.

Com ja hem dit, tots aquests canvis forçaran a les escoles i facultats a realitzar nous plans d'estudi que hauran de ser sotmesos a aprovació per part de la ANECA (Agència Nacional d'Avaluació de la Qualitat de l'ensenyament). Avui en dia, a l'Estat Espanyol són vigents un elevat nombre de plans

d'estudi que pretén ser reduït dràsticament per cenyir-se al model abans explicat d'un primer grau generalista i un post-grau d'especialització. Per a fer això, està prevista l'elaboració d'un nou mapa de titulacions universitàries que definiria quins títols han de ser inclosos dins el catàleg de títols oficials i quins no. La confecció d'aquest nou mapa de titulacions és un dels altres punts neuràlgics del procés de convergència de l'ensenyament superior.

- Quin és l'estat actual del procés de convergència europea de l'ensenyament superior?

Fins a principis de setembre d'aquest any 2003, sobre el futur model de l'ensenyament superior només existien diverses declaracions d'intencions dels governs dels estats membres de la UE i el debat que aquestes han suscitat.

És el dia 11 de setembre del 2003 quan apareix publicada al BOE l'aprovació del primer Reial Decret referent al suplement al títol. En aquest decret, es normalitza un document que acompanyarà al títol universitari i que tindrà validesa a tots els estats membres de la UE. En aquest document es detallarà exacta i clarament la vida acadèmica que ha portat a l'obtenció del títol per part de l'estudiant i permetrà que aquest títol tingui validesa a la resta d'estats de la Unió.

En segon lloc, i a data del 18 de setembre del 2003, apareix un decret ja més transcendent. En aquest decret és on es defineix el nou model de crèdit. Aquí s'estableix el valor d'un crèdit que passarà a ser d'entre 25 i 30 hores de dedicació de l'alumne (article 4.5) i el nombre de crèdits per curs acadèmic que serà de 60 (article 4.1). També és explícit en aquest decret que el nou model de crèdit s'orienta a un estudiant amb dedicació completa (article 4.4).

La data límit fixada per a que la convergència europea de l'ensenyament superior es faci efectiva és el dia 1 d'octubre del 2010. Per tant, la resta de legislació que conformaran tant l'estructura dels estudis, com el mapa de titulacions oficial es preveu immediata.

- Quins possibles perills podem trobar en aquest procés?

Com hem anat veient, el procés de convergència europea de l'ensenyament superior obliga a una remodelació total del sistema universitari actual. Tot i que l'objectiu final d'aquest procés ens pot

arribar a semblar positiu, tot aquest seguit de canvis ens fan pensar en una possible mala implementació del nou model.

En primer lloc, i referint-nos a l'estructura dels estudis, cal garantir que la nova divisió de les carreres en un primer grau i un post-grau, no serveixi per retallar el finançament públic dels post-graus convertint-los, per les seves característiques, en el que ara es coneix com a màster. S'ha d'assegurar el finançament públic necessari per garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés tant al primer grau com al post-grau sense cap mena de discriminació per criteris econòmics.

Pel que fa al nou model de crèdit, i fins que el sistema de beques i ajuts no garanteixi que qualsevol persona pugui tenir una dedicació completa als estudis, cal que es garanteixi la compatibilitat de la vida acadèmica de l'estudiant amb la seva vida laboral. En cap cas es pot acceptar un sistema d'ensenyament orientat a estudiants amb dedicació completa (tal com veiem al RD 1125/2003 del 5 de setembre) mentre no es posin els mitjans pertinents per a que tot alumne pugui fer efectiva aquesta. Aquests mitjans han de comprendre tant els econòmics, en la forma de beques i altres tipus d'ajuts, com socials (assistència social adequada per a estudiants amb persones al seu càrrec, per exemple).

Referint-nos al nou mapa de titulacions, cal que aquest aposti clarament per a l'equilibri territorial i que no serveixi per a una eliminació d'estudis que, sota criteris estrictament mercantilistes, no són rentables.

Post-scriptum : Enric Valencia i Domènec Responsable de Política Universitària de l'AEP